

40 din., četrt leta 20 din., mesečno 1 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 140 din. lase-
sati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravištvu sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštšina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Uredništvo in upravištvu je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more
govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure.

Rokopis se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštnine prosta.
Telefon Interurban št. 113.

119. števil.

Maribor, dne 15. oktobra 1924.

Letnik XVI.

Demagogija P. P. opozicije.

Nekateri stanovski listi se dajo večkrat pri obravnavanju raznih popolnoma upravičenih zahtev zapeljati v navadno centralistično demagogijo zarotniške Pašič-Pribičevićeve družbe. Demagogija te družbe ima namen, pripisati vse nedostatke in vse krivice na rovaš Davidovičeve vlade. Pašič-Pribičevićeva družba je vladala leta in leta, a ko je enkrat morala zapustiti vladna mesta, je vse napake in krivice v državi zavalila na novo vladu. Ta vlada naj bi bila kriva bednega stanja državnih uslužbencev, stradanja upokojujencev, slabih plač in brezposelnosti delavstva, slabih poštinih, prometnih, šolskih in vseh drugih razmer in položajev, ki so v slabem stanju v državi. Razsodni človek se ob taki demagogiji s čudom vprašuje: Kako zmorejo kaj takega in kje se še znajdejo bedaki, ki vse to verjamejo. Demagogija sicer ni tako silno mamljiva, a glasni in brezvestni so kričarji, ki delajo toliko lažnjivega krika in vilka, da mnogi razsodni sploh ne pridejo do besede ali pa tudi nočejo spregovoriti, češ, saj ni mogoče prepričati kričarjev in demagogov.

Da se zamore toliko lagati in kričati, pa leži tudi v tem, da se najširši ljudski sloji niti ne zavedajo, kako brezvestno so oblastniki iz P. P. političnega tabora leta in leta teptali najosnovnejše ljudske pravice ter ubijali upravno poslovanje. Nadalje ljudstvo tudi ne razume v zadostni meri, da ostanki prejšnjega režima še danes v vseh panogah upravnega in javnega življenja in dela ovirajo popravljanje in ozdravljenje vsega tega, kar se je skozi dolga leta zgrešilo. Dokler sta vladala Pašič in Pribičević, so radikalni in policajdemokratski listi vse zahteve uradnikov, upokojujencev, invalidov in raznih stanov zapostavljali nekakim silno važnim in velikim državnim in nacionalnim zahtevam in potrebam. Ko je pa nastopila nova vlada, so pa začeli vpiti, da bi morala kar čez noč zadovoljiti upokojujence, uradnike, invalide, razne stanovne in končno vse druge, ki so bili poprej skozi dolga leta v ozadju pred velikimi »nacionalnimi nalogami«. Če je uradnik, upokojenec, invalid, delavec ali kdorkoli, poprej vprašal P. P. vladnega in strankarskega zaupnika, kakšne so vendar te dolgotrajne »nacionalne potrebe«, je dobil skrivnostni odgovor, da je to nekaj velikega, velevažnega, a da bo kmalu rešeno in da bodo potem vsi državljani dobro oskrbljeni. Vpraševanje po skrivnostnih prvovrstnih »nacionalnih potrebah« je bilo brez haska in zato so ljudje rajši gledali ter tudi videli, da obstajajo »nacionalne potrebe« v vedno večjem bogastvu vladajočih oblastnikov in v organiziranju centralističnih strankarskih priganjačev.

Odkar so centralisti v opoziciji, obdelujejo z najostudnejšo demagogijo vse žrtve svojega dolgotrajnega vladanja. Upokojujencem in invalidom pravijo: Nočejo vam dati pokojnin in podpor, delavcem: Nočejo odpraviti zakona o zaščiti države, državnim uslužbencem: Nočejo vam zboljšati plač in tako gre v nepregledni demagoški vrsti naprej, računajoč s tem, da vse te žrtve ne vedo, odkod izhajajo vse krivice ter da niso poučene v tem, da je prejšnji režim še za precej časa po svojem padcu otežkočil popravljanje najrazličnejših krivic. — Treba je vedeti, da so še razni odbori: finančni, zakonodajni in vsi drugi sestavljeni tako, kot so se sestavili tedaj, ko sta Pašič in Pribičević s svojo gardo zasedla vladna mesta. Ti odbori so sestavljeni brez hrvatskih poslancev in dokler traja njih zakonito predpisana doba, — ki pa bo k sreči kmalu pri kraju — porabljajo člani Pašič-Pribičevićeve stranke vsa sredstva, da se onemogočijo nujni in potrebni vladni predlogi. Spomniti se je treba samo na sejo finančnega odbora, ki je razpravljala o dokladah in prejemkih upokojujencev. — Vlada je hotela po močeh pomagati penzionistom in je predlagala izplačilo zvišanih doklad od 1. septembra naprej. Radikalni člani finančnega odbora so pa z demagogično gesto zahtevali, naj dobijo »ubogi« upokojujenci doklade od 1. aprila naprej. Tega niso zahtevali v svrhu izdatnejše pomoči, ampak vsled tega, ker so vedeli, da ima vlada sredstva samo za podpore od 1. septembra naprej in da sploh vse podpore za nekaj časa ostanejo odložene, ako oni s svojo večino postavijo kak drug predlog. Malo je manjkalo, da ti cinčni hinavci niso še rekli: Dajte upokojujencem podpore za pet let nazaj. Če bi se to zgodilo, bi se gotovo našli demagogi, ki bi rekli: Vidite, kako skrbijo radikal za upokojujence! —

To je višek pokvarjenosti priganjačev prejšnjega režima. Zločinci obdelujejo svoje žrtve z lažjo menco, da so slepe in neumne ter da ne vidijo vseh posledic dolgotrajne korupcionistične in tatinske politike, ki je temeljito osušila državne blagajne. Zločincev pa laž ne reši in ne prikriva, ampak jih še bolj razkrinka in oslovja pri ljudstvu.

Politični položaj.

Naklepi P. P. opozicije. Beograjska »Politika«, ki se izdaja za neodvisno glasilo menda za to, da vsak dan drugače piše ter prinaša najrazličnejše kombinacije, je prinesla te dni na dolgo in na široko »iz prvega vira« po točkah predloge in pogoje med vlado in HRSS za sodelovanje in sporazum. Vlada je cela poročila zavnila kot neresnična ter vse skupaj označila kot manever opozicije, ki hoče oslabilati položaj vlade z izmislenimi težavami in pogajanji, ki niso potrebna in se tudi nikdar niso vršila. Z istim manevrom so radikalni tudi začeli pisati o svojih pogajanjih z Radičem. To vztrajno trdijo in pišejo naprej, pa če Radič ob vseh prilikah še toliko povdarja, da Hrvati radikalom kot stranki nikdar več ne morejo verjeti. — Ta teden bo za položaj zelo zanimiv, ker so radikalni in samostojni demokrati zelo pobiti in se pripravljajo na največje intrige, da bi pokvarili vladni položaj. Vlada stoji trdno na stališču korektnosti in je prepričana, da so njena tla trdna in čvrsta in da se njen položaj ne more pokvariti. Radikalne vesti o neki novi »koncentracijski vladi sporazuma« so smešne. Vlado sporazuma že imamo in v njo lahko vstopijo vsi, ki so pošteno in iskreno za sporazum. Ni pa mogoče, da bi sedanja vlada hotela spustiti v ministrsko sobo ljudi, katerim je pošten sporazum samo krinka, da uidejo kleščam zakona proti korupciji in pravični kazni. Če pa so pripravljani žrtvovati krivice, jim sedanja vlada gotovo ne bo delala težav.

Znamenja radikalnega »sporazuma«. Beograjski list »Radikal« se je baš sedaj, ko Pašič razmotriva vprašanje sporazuma in ko radikalni listi pripovedujejo o novi »vladni sporazumni koncentraciji«, razpisal po svojem pravem duhu in okusu, ki pa ni samo njegov, ampak tudi cele Pašičeve ožje družbe. »Balkan« hoče tudi revizijo ustave in sicer tako, da se država imenuje ter uredi kot »kraljevina Srbija«. V zvezi s to revizijo pa »Balkan« tudi divjaško napada člane sedanje vlade ter imenuje nekatere »svinje«.

Radičev shod v Vrpolju. Na široki, rodovitni slovenski ravnini, blizu starodavnih Vinkovcev, na sredi prometne zveze Zagreb—Beograd je bil v nedeljo velepomemben shod ob veliki in navdušeni udeležbi ljudstva. Od HRSS, ki je shod sklicala, je prišel Radič in več poslancev, od Jugoslovanske muslimanske organizacije so bili navzoči trije poslanci, od džemijeta predsednik in poslanec Ferhad-beg-Draga, od Davidovičevih demokratov poslanec Djoka Popović, od Nemcev poslanec dr. Tübel in končno še gost iz Rumunije — voditelj in poslanec seljaške stranke dr. Lupu. — Začetkom svojega govora je Radič povdarjal, da je cela Hrvatska velika narodna skupščina, ker Pašičevo nasilje ni moglo razbiti velike in močne zajednice hrvatskega ljudstva. Z Davidovičevu vlado smo dobili prav pošteno vladu, ki je za sporazum in ne za silo, a proti tej vladi je Pašičevo društvo zbralo vse sile, da bi zopet »tri poštenjake« Lazico, Kojiča in Velizarja spravilo na krmilo. Nad vojnega ministra generala Hadžića, ki je gotovo pošten in hraber mož, se je spravilo kakih 15 generalov in mesto da bi jih nagnal v kasarno ali pa še boljše v zapor, se je general Hadžić pritisku udal in izstopil iz vlade. V Srbiji je težko, ker ni prave kmetijske politike. Pošteni ljudje se lopovov bojijo ter ne znajo z njimi sedaj še pomesti, kakor bi bilo treba. Brez sporazuma ni bodočnosti niti za Srbe niti za Hrvate. Radikalni vedno govorijo o sporazumu, toda mi jim pravimo: Mi sporazuma ne bomo pisali, sporazum se mora samo ustvariti, in to tako, da se najprej upostavi vlada, katero priznava ves narod. Tudi srbski kmet in delavec, kakor tudi bogataši v Beogradu niso tako neumni, da bi ne vedeli, kaj pomeni, da imamo pošteno vladu in da brez sporazuma ni bodočnosti. Mi hočemo skupno življenje, za to pa je potreba sporazuma. Mi ne moremo reči, da nismo republikanci, ker ne moremo trditi, da je nekaj, kar v resnici ni. Nikdo ne more utajiti, da je ves hrvatski narod republikanski. Radi naše mednarodne zajednice je potreba, da je dinastija in potrebno je, da se sporazumemo o položaju kralja v tej skupni državi. Nočemo ustvariti položaja, kakor, kakor so ga hoteli ministri-sabljači, kajti mi nočemo osebnega režima, kar znači v Evropi: absolutizem. Radikalni plašijo kralja in ga s tem smatrajo za bojazljivca, toda ne moremo reči predysem o Karadjordjevičih, da so bojazljivci. Ti splet karji trdijo, da znači naše republikanstvo: doli z monarhijo, toda to ni res. Naše republikanstvo pomeni: živijo mir, doli z vojno, živeli seljaški narod. Še manj pa znači republikanstvo: doli s Karadjordjeviči. Naša prva zahteva je danes, da mora priti do sporazuma. Za Radičem so govorili dr. Lupu, poslanec Popović, poslanec Baljić, Ferhad-beg-Draga ni še nekateri hrvatski poslanci. Ob koncu je še enkrat spregovoril Radič o koncentraciji strank narodnega sporazuma posebno povdarjajoč: Srbi naj se združijo, kot smo se združili Hrvatje za svobodo Hrvatske v nerazdružljivi skupnosti s Srbijo na temelju poštenja, svobode in enakopravnosti.

»Tako se združite tudi Srbi za poštenje in enakopravnost s Hrvati in Bog naj blagoslovi vašo slogo.« V svrhu sporazuma Hrvati radi popuščajo, toda samo radi srbskega naroda in kmela.

Notranji minister oustopivšemu vojnemu ministru. Na poročila v beograjski »Politiki« v obliki razgovorov z bivšim vojnim ministrom generalom Hadžićem odgovarja notranji minister Nastas Petrović: V tem razgovoru so nekatere reči deloma izmisljene, deloma nepopolne in netočne. Nikakor ne odgovarja resnici, da je bil g. Radič meni ali kateremu drugemu članu vlade staval kakršnekoli pogoje o ureditvi države. Te vesti so širili politični intriganti, ki hočejo kompromitirati idejo sporazuma. — General Hadžić je v razgovoru s sodelavnikom »Politike« obelodanil stvari, ki še niso dozorele. 1. Poročila uglednih osebnosti, da se pripravlja puč v vojski, sem sporočil vojnemu ministru, da jih vzame v poštev. Sam nanje nisem verjel. Dvoje teh vesti sem mu sporočil ustmeno, tretje pa pismeno, ker sem bil zadržan s potovanjem v Jagodino. Omenil sem, da niti v to poročilo ne verujem. Mislim pa, da to pismo ni moglo biti povod za ostavko. 2. Prvi dogodek, ki ga navaja general Hadžić, misleč pri tem na Zagreb, mi ni znan, v travniški zadevi sem pa itak odredil preiskavo. — Če smatra general Hadžić ta dva razloga svoje ostavke za utemeljena, je to njegova stvar. Ta dva dogodka nista dala povoda za ostavko. 3. Dosedaj je bila navada, da so poleg političnih oblasti poročali o politično-strankarskem gibanju tudi generali, čeprav za to niso pooblaščen. Vojaške oblasti so mi poročale, da niso razdeljevala orožja gotovim osebam na Hrvatskem in v Sloveniji. Moji organi so pa ugotovili obratno. Katerim poročilom je treba verjeti? Vojnim oblastem nisem verjel, dokler nisem dobil poročila od lastnih organov. — Orožje, ki ga je imel Hrvatski konjeniški Sokol, po mnenju armijske oblasti v Zagrebu ni nevarno, saj je kopje leseno, sablje pa so le paradni predmeti. 4. Kakor sem že v komunikaciji omenil, o kakem puču v vojski ni govora. Poročilom, ki sem jih dobival o puču, nisem obračal nobene pozornosti, pač pa sem jih sporočil vojnemu ministru. Ves čas svojega sodelovanja v vladi ni Hadžić zahteval od nje nobenih korakov proti »defetističnemu« delu; šele v ponedeljek, neposredno pred svojim izstopom, je zahteval, da se skliče konferenca, na kateri bi se ministrski predsednik, on in jaz razgovarjali, kake korake je treba podvzeti. Hadžić pa je še pred konferenco odstopil. Odkod torej povest, o kateri ni bilo govora? — Takoj po tej izjavi je napisala »Politika«, da ima od bivšega vojnega ministra zatrdilo, da podatki in navedbe notranjega ministra niso točne in resnične. Sedaj pripravlja general Hadžić svojo izjavo.

Seja skupščine. Na ponedeljni seji skupščine je bil po obravnavanju raznih vprašanj izvoljen odbor, ki bo razpravljal o zakonskem načrtu o pobijanju korupcije. Izvoljenih je sedem radikalov, pet radičevcev, dva demokratov, dva člana jugoslovanskega kluba, 1 musliman, 1 samostojni demokrat, 1 Nemec in 1 zemljoradnik. V odbor za proučevanje invalidnega zakona je izvoljeno isto število zastopnikov iz posameznih klubov. Da se dovoli delo v odborih, je bila skupščina odgodena do sobote.

Madžarska stranka. V nedeljo je bil v Novem Sadu ustanovni shod madžarske stranke ob veliki udeležbi in popolnem redu. Shoda so se udeležili voditelji in zastopniki Madžarov iz Subotice, Sombora, Bečkereka in iz Sente. Za strankinega predsednika je bil izvoljen zdravnik dr. Ferdinand Brezovski.

Po svetu.

Položaj v Rumuniji. V Zagreb sta prišla voditelja in poslanca rumunske kmetijske stranke dr. Lupu in dr. Magiaru. Poslanec dr. Lupu je takole orisal politični položaj v Rumuniji: Bratianova liberalna vlada je vlada korupcije in nasilja. Agrarna reforma se je v Rumuniji zelo površno izvajala in vedno po strankarskih in ne po objektivno gospodarskih načelih. Rumunija je danes v veliki gospodarski krizi vsled nesposobnosti vlade, ki vlada z obsednim stanjem ter ne pusti najmočnejše opozicijske stranke — seljaške stranke na državno krmilo. Pred tremi leti so liberalci dobili svojo večino s korupcijo, silo in tudi s tatvino volilnih glasov. Za njimi je najmočnejša kmetijska stranka s 50 mandati, potem transilvanska stranka s 30, skupina Jorga Argetoana s 10 in nazadnje ljudska stranka Avarasca s 5 mandati. Vse te skupine, razven kmetijske stranke so meščansko-oligarhične ter imajo iste nazore kot liberalna stranka. Avarescu je bil med vojno popularen general, po vojni politik, a ko je vladal, je bil nesposoben in njegova vlada je bila tudi korupcionistična. — Slaba zunanja politika skozi pet let je zaostila tudi besarabsko vprašanje. To vprašanje bi lahko sporazumno z Rusijo rešila edinole kmetijska rumunska vlada.

Fašistovski jubilej. Italijanski fašisti so izdali svoj proglas za veliko proslavo obletnice fašistovskega po-

Spominjajte se Dilaške večerje!

hoda v Rim. Fašistovski vodstvo je vabilo organizacijo vojnih udeležencev in vojnih invalidov k udeležbi te proslave, bojovníki in invalidi so pa povabila odbili z motivacijo, da ne morejo in nečejo sodelovati z organizacijo ali stranko, ki ima teroriste v svoji sredini.

Volične priprave v Angliji. Za volitve, ki se vršijo 28. t. m. se delajo že velike priprave. Do malega vsi kinematografi imajo že pripravljene filme za volilno agitacijo in volilne programe vseh strank. Volilni proglas konservativcev bo v nedeljo izdan po 2000 kinematografih. Delavska stranka bo postavila 400 kandidatov, konservativci 500, liberalci pa 200 in bo torej brez manjših strank 1.100 kandidatov za 600 poslanskih mest v spodnji zbornici.

Kitajske vojne. Notranji boji na Kitajskem dajo mnogo misliti zapadnemu svetu. Zapadni svet je pri navala Kitajcem vse svoje dobre in slabe pridobitve in navade in Kitajci so si vse tako dobro prisvojili, da vzbujajo velik strah. Po svojih lastnostih je kitajsko ljudstvo strašansko orožje v rokah dobrega voditelja. Kitajci so na vsak način jako dober vojaški material in ko se danes v orgonni kitajski državi bojujejo generali proti generalom, vstaja v Evropi velika skrb, da bi se te zagrizene in vztrajne armade, oborožene po lepih evropskih vzorih, enkrat dvignile proti kakemu zunanjemu nasprotniku. Evropski narodi, ki so poslali na Kitajsko svojo najrazličnejšo civilizacijo, so poslali tja tudi bombe in najrazličnejše orožje. Kitajci se zelo hitro učijo in danes ima Čan-Čo-Lin, poveljnik mandžurske armade, o katerem pripovedujejo, da je bil nekdanji navadni ropar, dobro topništvo, strojne puške, aeroplani in prav gotovo tudi bombe s strupenimi pištolami. Ali se niso Kitajci hitro naučili? Tudi drugi generali in poveljniki imajo dobro vojsko in vsepovsod so vojaški inštruktorji iz raznih zapadnih kulturnih držav. Boji med posameznimi generali, ki mobilizirajo drug proti drugemu velikanske pokrajine, se že dolgo časa vršijo. Večkrat sicer ne pride do krvavega klanja, ker se prej pobotajo, sedaj pa je enkrat krvava in resna izjema in niti Čan-Čo-Lin, niti generali vladnih armad še po dolgih tednih ne mislijo na kako pobotanje. Kitajska, v katero je zapad tako dobro vcepil in vsejal militarizem, pa ne bo vedno klala med seboj in prejkoprej bo prišel čas, da bode Kitajska začela posnemati svoje evropske vzgojitelje z nastopom celokupne svoje armade in s sunkom na zunaj. To bo tedaj ironija za našo civilizacijo!

General - pacifist. Na 23. mirovnem kongresu, ki zbuja v Berlinu, so zastopani najodličnejši pacifisti Evrope in sveta. Posebno pozornost pa vzbujata med njimi tudi dva — generala in sicer Nemec von Schönaich in Francoz Verraux. General von Schönaich ima kot pacifist doma kot edini svoje vrste prav težko stališče. Znano je, da ne najde tiskarne, ki bi hotela, odnosno bi si upala pred terorjem nacionalistov in šovinistov tiskati in založiti njegove pacifistične spise in spomine iz vojne. General Verraux pa ni edini francoski miroljubni general. Znan junak solunske fronte, general Sarrail je bil tudi odločen nasprotnik militaristične politike prejšnjega francoskega režima. Njegov somišljenik general Verraux je sedaj na mirovnem kongresu predlagal, naj se vojaški strokovnjaki organizirajo ter po potrebi tudi s štrajki preprečijo vojne spopade.

Petdesetletnica svetovne poštne zveze. Pred 50 leti, dne 9. oktobra 1874 je bila v Bernu podpisana pogodba o ustanovitvi splošne poštne zveze. Podpisali so jo zastopniki 22 držav. Že ob ustanovitvi je obsegala ta največja mednarodna organizacija ozemlja s skupno površino 27 milijonov kv. km na katerih je bilo 350 milijonov prebivalcev. V letu 1868 je spisal Nemec Stephan svojo znamenito spomenico o splošnem poštne kongresu. Na podlagi te spomenice je švicarska vlada sklicala v letu 1874 poštni kongres v Bern, ki se je otvoril 15. septembra 1874. Po tritedenskem delu je kongres sklenil ustanoviti svetovno poštno zvezo. V poznejših letih je bilo na svetovnih poštne kongresih zastopanih vedno več držav in na zadnjem kongresu leta 1920, ki se je vršil v Madridu, je bilo že zastopanih 72 držav.

Dnevne novice.

Imenovanje škofa za Skoplje. Za škofa v Skoplju je imenovala sv. stolica dr. Janeza Gnidovca, duhovnika Misijonske družbe sv. Vincencija Pavlanskega. Novi škof je bil rojen dne 29. septembra 1873. v Velikem Lipovcu, v župniji Ajdovec pri Žužembergu. V mašnika je bil posvečen dne 23. julija 1896. od škofa Misijske. Nato je bil kaplan v Vipavi. Ko je dovršil modroslovne študije na Dunaju, je postal ravnatelj škofijske gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano in kasneje še rektor zavoda. Dne 7. decembra 1919. je vstopil v Misijonsko družbo in dve leti po tem, na praznik Marijinega Brezmadežnega Spočetja je napravil sv. obljube. Zadnji dve leti je bil ravnatelj novincev v misijonskem Groblju pri Domžalah. Vsi, duhovščina in ljudstvo skopeljske škofije, so zelo veseli, da je imenovan za skopeljskega vladiko Slovenec in so težko pričakovali njegovega imenovanja ter so ga že brzojavno pozdravili. Posvetili ga bodo v Ljubljani trije slovenski škofje.

Pri Sv. Lovrencu v Slov. gor. se je vršil 12. oktobra lepo obiskan shod SLS. Vodil ga je načelnik krajevne organizacije g. Janez Čuš, o političnem položaju je pa poročal tajnik Krajnc.

Iz Gornje Radgone. Širši preiški in ostali slovenski javnosti še ni znano, da ima naš trg lastno tržko godbo, ki nosi društveni naziv »Mura«. Pod spretnim vodstvom g. Vavčarja Stanislava, poštne poduradnika se ta godba izpopolnjuje in je imela dosedaj lepe nastope. Ustanovitev te godbe s lastnimi pravili je v prosvetni ob-

mejnih Slovencev važen korak naprej. Zeleti je, da se ista v vsakem oziru razvije. Podpirajte to važno obmejno prosvetno društvo s tem, da jo naročate za slovesne prireditve. — Tako se bo društveno življenje poživilo in izgubilo ono tipično mrtvilo na naši državni in narodni meji.

V mariborsko bogoslovno semenišče so vstopili letos sledeči gg. abiturijenti: Babič Anton, župnika Ljutomer. Bohanec Franc, Sv. Križ pri Ljutomeru. Držeknik Milan, Ribnica na Pohorju. Dvoršak Jakob, Sv. Barbara v Slov. gor. Gorenšek Ivan, Nova Cerkev pri Vojnem. Janežič Rudolf, Sv. Miklavž pri Ormožu. Lasbajer Fr., Sv. Peter v Gor. Radgoni. Munda Matija, Sv. Tomaž pri Ormožu. Pušenjak Bogomir, Sv. Lovrenc na Pohorju. Smole Franc, Sladka gora pri Šmarju. Župec Franc, Sv. Marjeta nižje ruja.

Karakteristična poročila o aretacijah orjunašev. — Kakor znano, se še vršijo vedno preiskave radi trboveljskih dogodkov pri okrožnem sodišču v Celju. Po zlomu P. P. režima je bilo aretiranih več orjunašev in med temi njihov glavni poglavar — Kranjec iz Ljubljane in te dni ponovno poveljnik mariborske akcijske čete Slavko Reja. Pri tej aretacijah je zanimivo dejstvo, kako poroča o njih napredno — orjunsko časopisje. — Pišejo: g. Kranjec ali g. Reja je bil povabljen od detektivov, da se osebno predstavi preiskovalnemu sodniku v Celju. Gospod preiskovalni sodnik je g. Kranjca in Rejo pridržal. O drugih, navadnih smrtnih osumljenih zločinov se poroča in to tudi po »Jutru«, »Narodnem dnevniku« itd.: ta in ta je bil kot osumljenec aretiran in predan v te in te zapore. O nacionalističnih »angelčkih« pa se poroča, da so vabljani na osebno predstavo k preiskovalnemu sodniku, ki jih pa potem po predstavi pridržijo v zaporu kot druge lopove. Orjunaši, ki na lastno roko justificirajo delavca, ki prešajo delavcem prste itd. ti so posebne — fine — napredne vrste zločinci, katere treba predvsem povabiti k osebni predstavi in potem se jih še v svrhu bližnjega spoznanja pridržijo v bližini g. preiskovalnega sodnika. Tako »žlahtnino« kakor so orjunci treba vsaj po časopisih prejemati z rokavicami, da se ne bo gospoda preveč razburjala!

Fantovski pretep v Šikolah pri Pragerskem. Še pod rajno Avstrijo in to pred vojno so bili kraji krog Pragerskega in Cirkovc znani po vročehrvnih fantih. Tako na večer hoditi po takozvanih polanskih vaseh, ako človek ni bil domačin in dobro znan, ni bilo posebno priporočljivo in varno. Po prevratu in do danes so se te žalostne pretepaške in izzivalne navade precej omilile. Že dolgo časa ni bilo slišati o kakem večjem pretepu med Polanci. Zadnjo nedeljo pa je prišlo v Šikolah pri Pragerskem do fantovskega pretepa v večjem obsegu. V gostilni Draškovič v Šikolah so pili in se zabavali zvečer šikolski fantje, zunaj pred gostilno pa fantje iz sosedne vasi Stražgonci. Ko je bila že policijska ura, so šli šikolski fantje iz gostilne in pri tej priliki je prišlo do spopada med Šikolčani in Stražgončani. Padlo je nekaj strelcev, fantje so potegnili nože, planke so pele svojo žalostno pešem in pretep ter boj, ki je trajal več ur, je zahteval šest težko ranjenih, da so jih morali prepeljati v bolnico, kakih 20 pa lahko ranjenih. Smrtna žrtev tega pretepa je pa 55 let stara Katarina Peršuh. Peršuhova je imela v gostilni, kjer se je vršil pobjoj, svojega sina. Ko je po končani bitki vprašala druge, kje je njen sin, so jej rekli, da je obležal mrtev. Ta vest je ženo tako presunila, da jo je pri prici zadela srčna kap in je obležala mrtva. S fanti-pretepači ima žandarmerija obilo opravka.

Smrtno se je ponesrečil v nedeljo znani posestnik in gostilničar na Moti pri Ljutomeru g. Joško Rajh. G. Rajh se je peljal s tovarnarjem gosp. Martinušičem iz Murske Sobote v avtomobilu čez Apačko kotlino proti Ljutomeru. Na Lokavškem polju pa se je avto ob 11. uri ponoči na ovinku med hitro vožnjo nenadoma prevrnil, tako da sta Rajh in Martinušič, ki je sam šofiral, padla na polje. Avto se je prevrnil na Rajha, mu popolnoma razbil glavo in odtrgal kos noge. Nato se je avto še enkrat prekucnil ter obstal na kolesih ves razbit. Rajh je bil takoj mrtev, dočim je Martinušič dobil le lahne poškodbe. Gospod Rajh je znan rodoljub iz Murskega polja, ki se je odlikoval posebno kot voditelj konjerejstva in konjskih dirk v ljutomerskem okraju. Pogreb blagopokojnega, ki zapušča vdovo in 7 otrok, se je vršil včeraj ob veliki udeležbi.

Petnajstletnica Katoliškega izobraževalnega društva »Kres« v Gradcu. V nedeljo, 19. oktobra obhaja vsem Slovincem, ki so bili kedaj v Gradcu, dobro znano društvo »Kres« svojo petnajstletnico. Ta petnajstletnica se bo obhajala na prav slovesen način. Na programu so igre, deklamacije in tamburanje. Vsešlica bo v društvenih prostorih v Prokopygasse 12-II. in sicer ob 4. uri popoldne. K tej proslavi so prav uljudno vabljeni vsi bivši člani društva in gostje.

Prevoz Sienkiewiczovih ostankov. Dne 26. t. m. bo v Varšavi svečan pogreb ostankov glasovitega poljskega pisatelja Sienkiewicza, ki je začasno pokopan v Vevu v Švici. Naša vlada je zaprosila poljsko vlado, da bi dovolila prevoz trupla skozi Jugoslavijo, da bi se

inogli tudi Jugoslavlani pokloniti velikemu slovanskemu pisatelju. Pričakuje se, da bo poljska vlada ugodila tej prošnji in tako bi prispelo Sienkiewiczovo truplo v Ljubljano okoli 22. t. m., kjer ga bodo položili na mrtvaški oder v cerkvi. Pogrebni svečanostim v Varšavi bo prisostvoval poseben delegat naše vlade.

Dr. Sima Markovič na prostem. Ideolog nekdanje komunistične stranke Jugoslavije, bivši profesor in narodni poslanec dr. Sima Markovič je bil pretečeni teden po dveh letih izpuščen iz ječe. Obsojen po zakonu o zaščiti države je bil najprej zaprt v Požarevcu, potem v Lepoglavi. V Zagrebu in v Beogradu je policija preprečila sprejeme in ovacije od strani delavstva in somišljenikov. V Beogradu so policaji že na kolodvoru čakali na dr. Markoviča, vlak so dali ustaviti še izven postaje ter dr. Markoviča z vozom odpeljali na njegov dom.

Pašič-Pribičevićeve batinaške bande zopet na krvavem poslu. Za zadnjo nedeljo je sklicala HRSS v Staro Pazovo veliko zborovanje. Kot glavni govornik bi bil nastopil g. Predavec in še drugih 16 Radičevih poslancev. Zborovanje se ni vršilo, ker so prišli na shod oboroženi orjunaši in srnaovci. Po razpustitvi zborovanja je prišlo do spopada med orjunaši in Radičevci. — Spopad je zahteval eno smrtno žrtev. O krvavi zadevi v Stari Pazovi je podal g. Predavec po povratku v Beograd sledečo izjavo: Včeraj nas je odšla dvanaestorica HRSS zastopnikov iz Beograda, a tamkaj (v Stari Pazovi) smo dobili še petorico naših zastopnikov, prihajale so naše povorke iz Slankamena in Banovaca na zborovanje. Bile so štiri zastave: ena srbska, 1 slovenska in 2 hrvatski. Okoli pol devete ure je prikorakala četa orjune, v kateri so bili srnaovci in četniki pod vodstvom Jevdjeviča iz Novega Sada. Bilo jih je 20 uniformiranih, 34 pa brez uniforme. Nastopili so v vojaškem redu in zavzeli prostor krog govorniškega odra. Orjunaši so bili iz Pazove, Novega Sada, Petrovaradina in Zemuna. S časom se je nabralo naših ljudi krog 5 tisoč. Jaz sem se takoj podal k okrajnemu glavarju in ga opozoril, da je nepredvidno, ker je pustil, da je prišla na shod orjuna, koje namen je: razbiti shod. Od je odgovoril, da bo že zavaroval svobodo zborovanja in da ni nobenega pouda, da bi jih odgnal. Mi smo naše ljudi pomirjevali, naj ne dajo nobenega pouda za spopad. Orjunaši so se že pripravljali na izgrede in klicali: Dolj z Radičem! Naši ljudje na ta krik niso odgovarjali. Ko so pa dospeli naši konjeniki, so jih pričakali orjunaši s palicami, a vendar ni došlo do incidenta, ker so naši ljudje ostali mirni. In tako se je začelo zborovanje. Deset minut po otvoritvi shoda se je povspel na govorniški oder okrajni glavar in izjavil, da razpušča zborovanje radi javne varnosti. Jaz sem protestiral proti temu in zahteval od njega, naj odstrani orjunaše, a on je razpustil shod. Jaz sem se na to razjasnil pristašem, zakaj da gre in jih pozval, naj se razidejo mirno. Tako se je razšlo zborovanje, a mi zastopniki smo se umaknili, da priredimo sestanek zaupnikov v privatni hiši. Tukaj sem zvedel, da je prišlo na križpoti pri luteranski cerkvi, nedaleč od tam, kjer bi se imelo vršiti zborovanje, do krvoprelitja in da je postal žrtev kmet Laza Kotljanovič iz Vojte, star 55 let, voditelj tamošnjih radiklov. O načinu, kako se je doigral uboj, ne morem dati detajlov, ker mi niso znani. Te bodo prinesli naši poverjeniki, ki so stali na licu mesta, da to dejanje preiščejo. Kolikor je znano meni, sta o uboju Kotljanoviča dve verziji. Prva je ta, da je šel slučajno mimo, ko je došlo do spopada in ga je zadela krogla. Druga verzija pa pravi, da je izprožil strel orjunaš, ko je hotel iztrgati zastavo HRSS in pogodil Kotljanoviča. Predavec je dalje izjavil, da hoče o celi zadevi sestaviti natančno poročilo, ga bo predal Nastasu Petroviču in zahteval, da se kaznuje krivec tega dogodilja, okrajni glavar v Stari Pazovi, kaznujejo se naj vsi državni uradniki, ki so bili v vrstah orjune in baš radi tega slučaja se naj razpusti orjuna. Minister Petrovič je odposlal takoj v Staro Pazovo uradnika iz notranjega ministrstva, da ugotovi celi slučaj in na to se bo proti srnao in orjuni postopalo po zakonu.

Službena ugotovitev, da so bili orjunci napadalci v Stari Pazovi. Pribičevićeva orjunska garda je stopila v akcijo, da bi zopet izzvala nemire in na ta način obtežkočila položaj Davidovičeve vlade. A njen poskus je tudi v slučaju Stara Pazova popolnoma razkrinkan in službeno je ugotovljeno, da so orjunaši napadalci. Notranji minister Petrovič je dal celo zadevo takoj službeno preiskati na licu mesta in o izidu preiskave je bilo izdano to-le poročilo: Po naredbi ministra Petroviča je bila izvedena preiskava po policijskih oblastih o dogodkih v Stari Pazovi. Po referatu policijskih oblasti je dognano, da so izvršili napad orjunaši. Ravno tako je tudi ugotovljeno, da je napadla pozneje orjuna grupo HRSS in poskušala, da jej iztrga zastavo. — Orjunaši in njihovi voditelji so po tej službeni izjavi zadeti presneto v živo, pa bodo skušali z lažmi zvaliti krivdo raz sebe. Bivši prometni minister, policajdemokrat Svetislav Popović, že pripravlja posebno interpelacijo, v kateri bo trdil, da se je na zborovanju v Stari

Pravo

Schicht-ovo mlo z znamko „Jelen“

varuje Vaše drago perilo. Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“!

Pazovi vzklikalo proti kralju. Ako se je klicalo, potem so to storili orjunci, ki so prišli na zborovanje v ulogi izzivačev, da bi lahko streljali ter ubijali v »imenu kralja.« Ubili se tja radikal je žrtev Pribečevičeve orjunske bande.

Čaruga zahteva ločitev zakona. Na smrt obsojeni slavonski razbojnik Jovo Stanisavljevič Čaruga se je sedaj naenkrat spomnil, da bi se rad ločil od svoje zakonske žene, ki živi sedaj pri materi. Glede ločitve zakona je bil Čaruga že pri preiskovalnem sodniku in sodnem svetniku Ignjaku, ki mu je dal tozadevne nasvete. Čaruga še namreč vedno živi v trdnem prepričanju, da bo kmalu puščen na svobodo. Ko se je potegoval za ločitev zakona, ga je opozoril prisotni pravnik, zakaj se neki poteguje za ločitev, ker bo njegova žena postala v kratkem času itak vdovica. Na to opombo tega jurista je odvrnil Čaruga, da nikakor ne zahteva in se ne poteguje za ločitev zakona radi žene, ampak radi sebe samega, ker bo rešen ječe najkasneje v poldrugem mesecu in potem si bo poiskal ter izbral drugo ženo.

Izgredi pijanih vojakov. V Subotici je tropa pijanih vojakov v nedeljo zvečer razgrajala po ulicah ter napadla pasante. Načelnik mestne policije, ki je skušal dati mir, je bil z bajonetom ranjen v prsa.

V Vojvodini bo odpuščenih iz službe 160 občinskih bilježnikov. Orjunki »Vidovdan« poroča iz Vojvodine: Odkar je prevzela nova vlada administracijo uprave v Vojvodini, so bile upravičeno predložene o dosedanjih vojvodinskih občinskih bilježnikih težke obtožbe o zlorabljanju oblasti in o poneverbah. Nikakor ni potrebno še posebej poudariti, da so ti bilježniki pripadniki prejšnjega režima in so fungirali kot eksponenti radikalne stranke in delali karkoli se jim je poljubilo. Kakor smo sedaj natančno poučeni, je notranje ministrstvo odločilo, da se odpusti v najkrajšem času iz službe 160 vojvodinskih občinskih bilježnikov, ki so se s svojim dosedanjim delovanjem v veliki meri kompromitirali. Tako piše v voditeljih vojvodinskih občin »Vidovdan«, ki je doslej zagovarjal vsak škandal, vse afele, nasilja in krvoprelitja P. P. režima.

Anton Melik, Jugoslavija. Zemljepisni, statistični in gospodarski pregled. I. del. Druga popolnoma predelana in pomnožena izdaja. (Pota in cilji 5. in 6. zv.) Ljubljana 1924. Izdala Tiskovna zadruga. Strani 427. Cena boljši izdaji D 75.—, slabši D 60.—, poštnina D 2.—. Ko je izšla pred tremi leti prva izdaja Melikove Jugoslavije, je knjiga vsled svoje zanimivosti in potrebnosti hitro pošla. Sedaj je priredil Melik novo, povsem predelano in pomnoženo izdajo, ki na ... straneh, obširno in temeljito razpravlja o reliefu jugoslovanskega ozemlja, našem morju, podnebju, rastlinstvu, živalstvu, prebivalstvu in narodnem gospodarstvu.

Iz Ptuj.

VOLILCI SLS!

V nedeljo 19. oktobra se bodo vršile v Ptuj občinske volitve. Z drugimi slovenskimi strankami smo se zedinili ne delovni program v občinskem svetu. Razen tega se morajo vse stranke držati sprejetega pravilnika. Boj za ptujsko občino je boj proti zadnjim ostankom Ornigovega štajercijanstva, proti kateremu smo izbojevali že pred vojno marsikatero častno zmago. In da bo tudi boj proti ostankom v mestni občini sijajno uspel, boste dosegli vi, ki boste v nedeljo prišli vsi na volišče, ki boste povedali someščanom, da jih ne boste poznali, če jih boste videli v nasprotnih vrstah. Pri zadnjih državnozborskih volitvah ste nastopili v častnem številu. Naloga vsakega zavednega našega volilca je, da pridobi vsaj enega omahljivca. V nedeljo vsi na volišče, to zahteva naša čast, to zahteva strankina disciplina. Vsi vrzite krogličo

v prvo škrinjico.

ki je skrinjica Gospodarsko-socialnega bloka in za to tudi naša skrinjica.

Krajevni odbor SLS za mesto Ptuj.

50 letnico pisatelja in pesnika Fr. Ks. Meška bodo proslavili v Ptuj na posebno slovesen način. V Ptuj se je osnoval poseben odbor ki bo pripravil vse potrebno za to proslavo. Zajedeno s petdesetletnico g. Meška bi se naj vršil ob tej priloiki tudi sestanek vseh bivših dijakov ptujske gimnazije, ki so končali svoje študije na tem zavodu od ustanovitve gimnazije leta 1869 in do danes. Pripravljalni odbor za to pomembno slavnost je določil že tudi spored, ki bo tale: Dne 10. novembra 1924 v ponedeljek ob 16 in pol uri odnosno 17.12 bo sprejem došlih gostov na ptujskem kolodvoru. Ob 20. uri se vrši v mestnem gledališču predstava Meškove drame »Pri hrastovih«. Nato eventualno prijateljski sestanek v Narodnem domu. Drugi dan, v torek, dne 11. novembra 1924 bo ob pol 9. uri dopoldne v mestno-proštniški cerkvi svečana žalno-spominska služba božja za vse pokojne profesorje, tovariše in dobrotnike ptujske gimnazije. Ob 1. uri popoldne skupni obed došlih gostov in Ptujčanov, ki se bodo v to prijavili v Narodnem domu. Zvečer ob 20. uri v prostorni dvorani Društ-

venega doma komerz z raznim obširnim zabavnim sporedom. Čisti dohodek iz prireditve je namenjen Dijaški kuhinji ptujske gimnazije. K zgoraj omenjeni proslavi so vabljeni vsi bivši dijaki ptujske gimnazije ne ozi-raje se na narodnost. Pripravljalni odbor bo poslal vsem tem bivšim dijakom posebna vabila. Kdor bi ne dobil posebnega vabila, naj se javi sam pripravljalnemu odboru, da se bodo lahko vsem udeležencem nakazala prenočišča.

Iz Maribora.

Župan Grčar noče sklicati novoizvoljenega občinskega sveta v svrhu volitve novega župana, podžupana in mestnih svetovalcev. Kakor je javnosti znano, so se socialdemokratje pritožili, radi zadnjih občinskih volitev. Gospod veliki župan je priziv zavrnil in stari župan g. Grčar bi bil moral tekom 8 dni po dostavitvi priziva povabiti nove občinske odbornike na volitev župana. G. Grčar seveda tega ni storil, ampak je začel pri posameznih strankah zbirati podatke o novoizvoljenih odbornikih, da bi tem potem dognal, kateri od odbornikov je najstarejši, da bi vodil volitev župana in drugih novih funkcionarjev. Glede starosti novih občinskih odbornikov bi se lahko g. Grčar informiral pri prvem viru, na magistratu samem, a tega ni storil, samo da bi zavlekel volitev novega župana kje tam do zadnjega in da bi po socialpatrijotski navadi potegnil še župansko plačo za en mesec naprej. Nosilec liste Narodnega bloka g. dr. Jerovšek se je radi tega nepostavnega zavlačevanja volitev župana pritožil včeraj na okr. glavarstvu. G. Grčar bi si rad zakone v svojo osebnost korist tolmачil, a mu to ne bo uspelo, pač pa meče to njegovo cinčanje s slovesom od magistrata čudno luč na gospode višje socialpatrijote, ki sicer tako radi ubirajo strune zakonitosti.

Položaj najemnikov državnih nameščencev. Vse godnja proti stanovanjskemu zakonu, ki daje najemniku cela nebesa po mnenju istih, ki ne vidijo dalje, kakor do vrtnih vrat svoje lastne hiše. Ako mislite, da se ogrevajo najemniki za sedanje zaščito, ki jo jim nudi precej zakrivljeni zakon, se presneito motite. Jaz nimam vzroka braniti društva stanovanjskih najemnikov, še manj pa društva hišnih posestnikov. Od prvega sem dobil, ko sem se obrnil za pomoč, kľofuto, od drugega pa itak dobivam same »dobrote«, ki jih določa hitrejšje menjajoči se zakon, nego se skrupa in stopi v veljavo službena pragmatika, ali se prično izplačevati prejemki, ki jih predvideva pragmatika. Pisec teh vrst je šele sedaj kot uradnik II. kategorije srečno prijadral do tega, da dobiva toliko stanarine od svojih prejemkov, kakor plačuje gospodarju. Ta srečna zaščita traja od novega leta 1924 dalje. Od leta 1919 pa je moral odirati kakšne »bogate« dijake, ki dobivajo hrano v dijaški kuhinji, da se je mogel živeti. Tako je razsodil g. Goršič (srečnega spomina) z odlokom št. VII 6944 23 od 1. maja 1923. — Stopimo malo po Mariboru! Od leta 1914 opazimo mnogo izpremembe. Ob periferiji mesta opazimo tuintam hišico, ki tvori dolgoletni prihranek, ki nam je pa sedaj odzvet, javnega nameščence. Vrinili so mu stranko v hišo. Križ je z otroci! Za hišne potrebščine mora še doplačevati iz svoje skromne pokojnine, kajti radi svojih nekdanjih prihrankov ni upravičen do beraške draginske doklade. Temu in podobnim bi pač moral zakon priskočiti na pomoč! Davčne knjige pa pravijo dalje, da je šla ta in ta hiša iz rok v roke, kakor žoga pri športni igri. Ako je pri tem prizadet kateri izmed sedanjih najemnikov, ga prav z veseljem privoščim tušu neznanega gospoda podnajemnika I. B. Ta najemnik bi pač zaračunil za malo sobo (morda celo kabinet!) 1200—2200 K. Gospod I. B. naj blagovoli vprašati kakšnega četrtošolca, kaj lahko napravi, ako ima previsok račun v rokah. Ako mu ni všeč, si danes že lahko poišče nižjega! G. Glaser, katerega nekateri nemško-misleči hišni posestniki dobro poznajo, lahko pritrdi, da iščejo pri njem zaščite tudi nekateri hišni posestniki, ki so po Pašičevemu vzgledu kupili hiše, da rešijo s tem gotovino, ki bi se sicer porazgubila, kakor živo srebro. Vojna je rabila denar. Ničvredni papir, ki se je tiskal med vojno, je povzročil, da se marsikdo danes sklicuje na pravično pridobljeno lastninsko pravico pre-mnoge hiše v Mariboru. Na ta način si lahko pridobi vsak tat lastninsko pravico na premoženju, ki si ga na zvit način nagrabi. Zapomnite si dobro, mariborski hišni posestniki, da premnogi hišni najemniki v pomanjkanju na ves glas vpijejo: »Dajte nam nazaj, kar ste nam vzeli! Vzeli so nam tisti, ki so si med vojno na lahek način nagrabili in nagrabljeno primerno zavarovali. Proč pa s tako zaščito, proč z društvom hišnih posestnikov, proč z društvom sta-

novanjskih najemnikov! Stavbeniki nimajo dela, naročil za zidavo hiš ni. Prizadeti so tudi v stanovanjski mizeriji. Na katero stran naj krenejo? Kdo bode zidal? Brezposelnost narašča. Okradeni in tat ne bosta zidala. Prvi ne more, čeprav bi rad, drugi ne bo hotel. Ali bo morda dal Pašičev sin lep zgled?! — Državni nameščenec, bivši član društva najemnikov, sedaj pod zaščito zakona, a z gospodarjevo voljo takoj na cesti.

Razveseljivo je, da je novoustanovljeno Stolno prosvetno društvo v Mariboru začelo z javnimi predavanji, s to »krščansko ljudsko univerzo«. Koliko je še v tem oziru pri nas neobdelanega, koliko zakladov še zakopanih! Lepo vrsto krščanske inteligence že štejemo v Mariboru, ki hrani mnogo znanosti, še večja pa je vrsta onih, ki si žele teh znanosti. Vi, ki imate, dajte to v javnih predavanjih, in vi, ki nimate, prihajajte na javna predavanja in sprejemajte. Prvo predavanje je v petek ob pol 8. uri. Po predavanju je debata, nato pa medsebojni razgovor o sistematičnih predavanjih. Zanesljivo naj pridejo k predavanju oni inteligenti, ki nam žele pomagati pri tej krščanski ljudski univerzi.

Anketa »Doma ubogih«, ki se je sinoči vršila, ni še ni končala svojega dela, ter se skljuje še ponovno. Sklenilo in uredilo se je pa apeliranje na premožne, zlasti pa na banke in velika podjetja v svrhu prispevanja sredstev.

Odbor orlovskega odseka Maribor, opozarja netelovadce odseka, da se vrši za nje redovna telovadba vsak četrtek od 8. do 9. ure zvečer v telovadnici kr. državne gimnazije. Vhod iz Koroščeve ulice. Bog živi!

Danes, 15. t. m. se vrši v zavodu šolskih sester proslava 60 letnice obstoja učnega zavoda. Začetek slavnosti ob 16. uri. Spored: 1. Pozdrav. Govori Jasna Trstenjak, III. letnik. 2. V kraljestvu rož. Cvetlična bajka v dveh dejanjih. 3. Razvoj učnega zavoda v govoru, spevih in slikah, a) milostljivi gospod stolni in mestni župnik Franc Moravec razjasni v slavnostnem govoru razvoj zavoda, b) uvodni spev pojo učiteljstvenice. I. Slika: Osnovna šola pri ročnem delu in risanju. II. Slika: Slomšku v proslavo. Govori Stana Grmek. IV. letnik. Pesem »Večernica«. Pojo učence III. in IV. m. š. III. Slika: Jezus prijatelj otrok. Otroški vrtec. Solospev Mar. Majerhold, III. letnik IV. Slika: Nastop meščanske šole. Sklepni spev pojo učiteljstvenice. 4. Zaključna slika: Poklonitev »Rožni kraljici«. Deklamira Iva Koderman IV. letnik. Narodne himne.

Društvo za podporo revnih učencev bo ta mesec pobiralo članarino in iskreno prosi slavno občinstvo, da po možnosti podpre njegovo toli potrebno akcijo. Nabitci imajo s strojem pisane in z društvenim žigom overovljene pole. Za časa obrtne razstave v Mariboru je društvo izkupilo za bombone in knjižne znake 1324 D. Dve sodnijski globi sta mu prinesli 100 oz. 200 D, takisto razstava slik meseca julija 244 D 50 para, za kar blagovolijo sprejeti velikodušni dobrotniki udano zahvalo. Ker se bliža zima, prosimo vsacega človekoljuba, naj se spomni naših otrok ter pomaga lajšati njih bedo s prispevkom v blagu ali denarju.

OASPD. Nedeljo, 19. oktobra, ob 5.38 št. Lovrenc—dolina Čremenice—Sv. Duh na Ostem vrhu — Šturmov jarek—Fala. Oglasite se pri J. Baloh, Grajski trg.

Narodno gledališče. Danes, sredo, dne 15. oktobra, ob pol 20. uri: »Carmen.« Ab. E. — Četrtek, dne 16. oktobra, ob 20. uri: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski.« Ab. A. — Petek, dne 17. oktobra, ob pol 20. uri: »Carmen.« Ab. B. — Začetek predstav opere »Carmen« je vsakokrat ob pol 20. uri in ne ob 20. uri, kakor so običajno druge predstave.

Izobraževalno društvo v Krčevini priredi dne 26. oktobra točno ob 17. uri popoldne v mariborskem Narodnem domu gledališko predstavo z uprizoritvijo ljeskega igrokaza »Na Osojah«, po Mosenthalu-Ogrinec. — Predprodaja vstopnic pri vratarju frančiškanskega samostana. Ker je čisti dobiček te prireditve namenjen za zgradbo prosvetnega doma v Krčevini, se obračamo na naše somišljenike, da v obilnem številu posetijo to prireditve in povabijo seboj tudi svoje znance in prijatelje. Gre za veliko skupno delo. Bog živi! Odbor.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisa B. Orczy. Prevedel Paulus.

60

Le par gospodov je ostalo v sobici. Gospod Foulkes je zaprl vrata.

Bujni, svilasti lasje,
po rednem umivanju glave z

„Elida“ Shampooom!

Princ waleški se je tedaj obrnil k Chauvelinu in dejal nevoljno:

»Gospod! Zdi se, da igrate komedijo, ki ne more in ne sme imeti zadnjega dejanja! Nikakor ne morem dovoliti, da bi šel moj prijatelj, gospod Blakeney, z vami na Francosko! Saj bi mu tudi vaša vlada ne dovolila stopiti na francoska tla, ker nima potnega lista. In potnega lista v današnjih — razmerah ne more dobiti, če nima naravnost uradnega posla na Francoskem!«

»Nikar se ne bojte, Visočanstvo!« je posegel vmes Percy. Moj podjetni prijatelj tule ima — če se ne motim — že pripravljen potni list zame v žepu svoje sivkaste suknje! — Ali ni res, gospod, se je obrnil k Chauvelinu, »da imate tamle v žepu svoje brezhibno ukrojene suknje potni list, ki ste ga čisto nalašč zame pripravili?«

Brezbrižno, šaljivo je govoril, nihče ni razumel pravega pomena njegovih besed.

Chauvelin, seve je razumel, kaj hoče njegov nasprotnik reči, — da je izpregledal vso igro, da ne gre slepo, ampak z odprtimi očmi v past, ki mu jo nastavlja zaupnik revolucionarne vlade. Da si torej naj ne domišlja, kako ga bo ukanil —.

»Potni list bo pripravljen, gospod, se je izognil Chauvelin vprašanju, »koj ko uredijo priče vse podrobnosti dvoboja.«

»Priče naj se gredo soliti!« je odvrnil Percy mirno. »Saj menda ne zahtevate, da nas potuje cela karavana na Francosko?«

»Čas, kraj in pogoje dvoboja je treba določiti, je odgovoril Chauvelin nemoteno. »Gospod Percy Blakeney je vse previsok gospod, da bi take malenkosti sam urejeval!«

»Gotovo da je! Manjkalo bi meni, pa tudi vam, gospod — eh — Chauvelin, dobre volje. In dobra volja je pri takih rečeh vedno zelo važna, kajne?«

»Gotovo, gospod Percy!«

»Moje mnenje pa je tako, da prepustiva ureditev vseh teh podrobnosti gospodu, ki mu vsaj jaz najbolj zaupam. Ste zadovoljni?«

»Katerega gospoda mislite?«

»Slučaj —! Slučaj, gospod Chauvelin! — Ako Njegove kraljevske Visočanstvo dovoli, naj odloči slučaj!«

»Ne razumem vas!«

»Kocke bova vrgla, gospod! Čas, kraj, pogoji, — trikrat vrževa kocke in kdor dobi, tisti odloči. Ste zadovoljni, gospod?«

Chauvelin se je obotavljal.

Sama je bil poln prevar in goljufij, zato je tudi druge imel za sebi enake. Sumil je, da mu pripravlja Percy skrito zanko —.

Nekoliko se je obrnil k waleškemu princu, kakor bi pri njem iskal pomoči.

Pa Anglež rad stavi in igra. Niti sam princ ni bil izjema.

Chauvelin se je obrnil na napačni naslov.

»Seveda —! Slučaj, kocke!« je dejal princ na nemo Chauvelinovo vprašanje

»Kocke, kocke, kocke!« so klicali vsi.

Chauvelinu se ni zdelo varno, da bi se brnil. Sicer pa, je premišljeval, tudi slučaj ni mogel mnogo škodovati njegovim načrtom. Če Percy Blakeney dvoboj sprejme, — in sprejeti ga mora, ker ni mogel več nazaj — se bo dvoboj vršil na francoskih tleh.

In to je Chauvelinu popolnoma zadostovalo.

Vse, drugo, čas in pogoji, je bilo brezpomembno, je bilo le sredstvo v dosego čisto drugih namenov.

Malomarno je torej skomignil z rameni in dejal:

»Kakor želite!«

Vsi so se radovedno zgrnili krog mize sredi sobe. Nekdo je prinesel kocke in običajni vrček ter oboje izročil Percyju.

Z eno nogo malomarno sloneč na baršunastem stolu se je Percy gizdavo naslonil čez mizo k svojemu protivniku, porožljaj s kockami v vrču in vprašal:

»Torej najprvo kraj, kajne, gospod?«

»Kakor želite, gospod!« je odgovoril Chauvelin.

Vrgla sta kocke, najprvo Chauvelin kot gost, za njim Percy.

Vsi so stezali vratove in napeto gledali na mizo.

»Moje točke so višje!« je dejal Percy brezbržno. »Jaz torej naj določim, kje se bo vršil zgodovinski spopad med najpodjetnejšim možem Francije in največjim lenuhom, ki je kedaj živel v zedinjenem kraljestvu Velike Britanije. — Samo toliko da vprašam, gospod, kateri kraj bi svetovali vi?«

»O — je pač čisto vseno, gospod Percy!« je odgovoril Chauvelin hladno. »Vsa Francija vam je na razpolago!«

»Ej —! Mislim sem si da bo takol!« ga je zavrnil Percy. »Pa — čisto prepričan le nisem bil, da bi bili tolikanj velikodušni!«

»Ali vam ugaja lesovje krog Pariza, gospod?«

»Predaleč od obrežja, gospod Chauvelin! In preveč potovanja! Rad bi se vrnil domov, brž ko mogoče. Ne — Pariz ne! Recimo rajši Boulogne —. Lep, zanimiv kraj! Boulogne, gospod, kajne?«

»Kakor želite, gospod!«

»Torej Boulogne —. Nasipi na južni strani mesta.«

»Kakor želite! — Ali vrževa vdrugič?«

»Kakor želite, gospod!«

»Torej Boulogne —. Nasipi na južni strani mesta.«

»Kakor želite! — Ali vrževa vdrugič?«

Smeh in vzkliki so spremljali Blakeneyeve zbadljive besede. Spet so zarožljale kocke in vdrugič sta vrgla.

»Topot ste vi na vrsti, gospod Chauvelin! — Glejte, kako pravično nama deli slučaj usodo! Jaz sem izbral prostor, in izvrstno sem izbral, to morate sami priznati, vi pa odločite čas!«

Čakam, gospod —! Torej na južnih nasipih v Boulognu. Kedaj —?«

»Nocoj v štirih dneh, ko zazvoni v stolnici večno luč, je odgovoril Chauvelin.

»Jako dobro! Ampak — kalikor vem, je vaša preklicana vlada zaprla cerkve in odpravila zvonjenje. Francozje naj sami najdejo svojo pot v pekel, pot v nebesa jim je zaprl narodni konvent —. Ali ne? Saj vendar večne luči ne smejo več zvoniti!«

»V Boulognu ni prepovedano, gospod!« je odgovoril Chauvelin suho. »Sicer pa vam dam besedo, da bodo tisti večer prav gotovo zvonili večno luč!«

»Ob kaki uri?«

»Uro po solnčnem zapadu.«

»Pa zakaj šele točno v štirih dneh? Zakaj ne v dveh ali v treh?«

»Prav tako bi lahko jaz vprašal, zakaj ste si izbrali južne nasipe, gospod! Zakaj ne zapadne? Izbral sem si četrti dan, — ali vam ne ugaja?« je vprašal Chauvelin zbadljivo.

»Ugaja —? Kaj —? Nič bi ne moglo bolje ugajati!« se je prijetno nasmejal Blakeney. »Izvrstno —, zares prav izvrstno! Pa kako, da ste si izbrali prav čas ob večni luči —?«

Vse se je smejala. Saj so vsi dobro poznali divjanje francoskih republikancev zoper vero in Cerkev.

»Ah —!« je nadaljeval Percy. »Že vem zakaj! Lani, veste, tam v Calaisu je bilo, sem vas srečal v duhovniški obleki —. Zdi se da imate posebno nagnjenje za take nabožne reči —. Črna duhovniška obleka se vam je tistokrat posebno dobro podajala!«

»Ali ne bi določila še podrobnih pogojev dvoboja?« je prekinil Chauvelin val Percyjevih zbadljivk ter skušal prikriti svojo razdraženost pod krinko hladnokrvnosti.

»Orožje mislite —?« se je tedaj vtaknil vmes princ waleški. »Kolikor sem čul, je že določeno, da bodeta križala meče.«

»Čisto res, Visočanstvo!« je pritrdil Blakeney. »Pa še je treba določiti nekatere podrobnosti, ki so izredno važne. Ali ne, gospod —? Kdo ve —? Moj podjetni prijatelj tule bi morebiti želel, da se dvobojujeva v zelenih nogavicah in da bi on smel nositi rdečo cvetko na prsih.«

»Materno dušico mislite?« je nekdo pripomnil.

(Dalje prihodajč.)

Hišni sluga k gostilni se išče. Naslov v upravnistvu. 632

Razpisano je mesto meznarja in organista pri romarski cerkvi M. B. na Crnigori, pošta Ptujška gora, pod zelo ugodnimi pogoji. Službo je nastopiti takoj. Prošnje naj se pošljejo na župni urad. 631 3—1

Čevljarski učenec se sprejme takoj pri Cirilu Lovca, Maribor, Glavni trg 4. 636

Gostilna v Vetrinjski ulici 3, nekdanja »pri črnem Juriju«, je nanovo otvorena. Priporoča se slavnemu občinstvu. 636

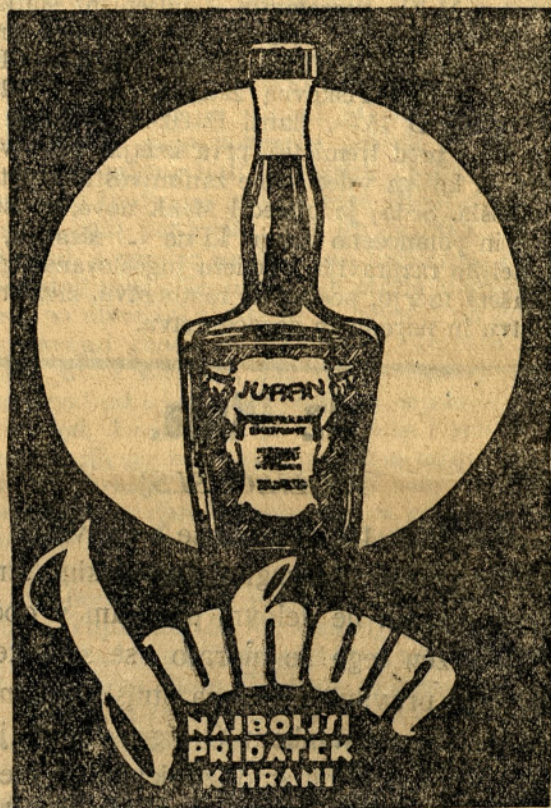
Vino, motno, zavrelo, pokvarjeno in sploh vse vinske bolezni se popravijo. Naslov v upravnistvu. 635 3—1

Moško kolo se proda. Tiskarna sv. Cirila (dvorišče).

Največje vrtnarsko podjetje v Jugoslaviji »Vrt«, Džamonja in drugovi, družba z o. z., Maribor. Največji izbor plemenitih sadnih dreves (cepov) v najplemenitejših vrstah in v vseh oblikah. Plemenite vinske trte na ameriških podlogah, kakor tudi cepe in podloge istih. Seme zelenjave, cvetja in gospodarskih rastlin. Cvetje v loncih in razno ukrasno grmovje ter drevje imamo celo. Zahtevajte cenike! 607 10—1

Novo zidana enonadstropna ogelna hiša na prometnem kraju v Ljutomeru, pripravna za trgovino ali obrt, se po ugodni ceni proda. Ponudbe na stavbenika Jandi v Ljutomeru. 629 3—1

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

SLADKOR

v kockah po **K 58** — kilogram,
kristal po **K 52** — kilogram
in vso špecerijo nudi po najugodnejših cenah trdka

Jaš & Lesjak,
Maribor, Šolska ulica 2.

Najcenejše in najuspešnejše

oglašujete
samo potom

Oglasnega zavoda

F. Voršič-a
naslednik,

Maribor, Slomškov trg 16.

Pojasnila brezplačno!

Šlite „Stražo“!

CUNJE

krojaške, suknjene in platnane odpadke, staro železje, kovano in vliito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah

A. Arbeiter,
Maribor, Dravska ulica 15.
Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovinskimi odpadki in vliitino.

Krečko fino sol

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MAR'BOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizar-skih izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelj stiskalnic 'Patent Rudl'.

Postrežba točna! Cene zmerne!

na vagone nudi poceni VLADO RADAN, Zagreb, Margaretska ul. 4. Telegr.: Vladan. Telefon: 21—68.